

Jiří Soral

Daleký sever a drsná arktická krajina mě přitahovaly odmalička. Putováním tundrou k ledovcům jsem prožil čtrnáct dní v nádherné grónské přírodě, s ostrým severským větrem ve tváři, arktickým sluncem nad hlavou a nočním barevným divadlem polární záře...

Tundra u jezera Innajuattoq

Grónsko

Tundrou k ledovcům

Fascinace arktickou přírodou mě zavedla až na největší ostrov světa, Grónsko. Divoká a syrová severská krajina bez stromů, hory, skály, útesy, jezera a fjordy do nich se zařezávají, to je tundra tam za polárním kruhem. Ve dnech pozdního léta a blížícího se podzimu rozehrává svou úchvatnou paletu barev, aby nám pak v noci nedala spát a ukazovala na obloze dech beroucí divadlo polární záře.

Text a foto: **Jiří Soral**

Grónsko není jen věčný led a zima, jak si lidé často myslí, ale podél pobřeží také nádherná tundra se svými horami, jezery a fjordy. O zmrznutí nemůže být řeč, neboť do Grónska se vydáváme na přelomu srpna a září, kdy tamní podnebí už odpovídá babímu létu a krátkému severskému podzimu, který se ale o pár týdnů později rychle láme do arktické zimy.

Grónský trek

Grónsko je největší ostrov světa, 27krát větší než Česká republika. Téměř z 90 procent je pokryto ledovci, ale v pobřežních oblastech jsou pásy tundry, kam se koncentruje většina života na ostrově. Jsou zde osady a městečka, kde žije většina z místních 56 tisíc obyvatel Grónska – Inuitů. Naše cesta míří na západní pobřeží těsně nad polárním kruhem, kde mezi místy Kangerlussuaq a Sisimiut prochází Arctic Circle Trail. Trasa vede severskou tundrou, kolem loveckých chat, které fungují zároveň jako tábořiště. Měří 160km a běžně se dá projít za devět až deset dní. Chodí se nejvíce v období krátkého grónského léta od června do srpna, ale jsou známé i extrémní treky v zimě. My se rozhodujeme pro přelom srpna a září z několika důvodů: na konci sezony ubývá počet lidí na trati, tundra se barví do podzimních barev, což je ideální pro moje fotografování, a noční mrazíky zlikvidují všechny komáry a mušky,

Kangerlussuaq při západu slunce

jejichž hejna v létě otravují trekařům život. Na trase není možnost doplnit zásoby jídla, proto si předem pečlivě plánujeme jídelníček na celou dobu treku, den po dni. S ohledem na váhu batohů balíme dehydrované a instantní suroviny. Vytuníme si to také čokoládou a sušenkami. Voda na trase je pitná, z řek a jezer. To je velká výhoda. Přesto, když se zabalíme a zvážíme naše batohy, dojdeme každý k váze 20 kg. Plus u mě ještě musím připočítat šest kilo fototechniky – beru si zrcadlovku, dva objektivy, stativ, čtyři baterie, GoPro, dvě powerbanky a příslušenství.

Z Kangerlussuaqu do Sisimiutu

První dotyk s Grónskem zažíváme v městečku Kangerlussuaq. Jiná možnost ani není, pokud cestujete letadlem. Je zde jediné mezinárodní letiště, kde mohou přistávat velká dopravní letadla, jako v našem případě Boeing A330. Ranvej je ještě pozůstatek bývalé americké vojenské základny. Létají sem a odtud zpět dva mezinárodní lety denně, jeden z Kodaně a druhý z islandského Reykjavíku. Monopol Air Greenland. Po přistání hledáme v letištní hale uzamykatelné skříňky, kam si uschováme část naší bagáže, neboť pokračujeme dále malým letadélkem do městečka Sisimiut, odkud vyrážíme na Arctic Circle Trail. A když se zadaří, za devět dní projdeme tundrou zpátky sem a pak odtud z Kangerlussuaqu podnikneme ještě krátký trek na velkou grónskou ledovou čepici (ice cap).

Let do Sisimiutu trvá 35 minut, letíme malým vrtuláčkem, dost to hází. Letiště v Sisimiutu je krátká ranvej, kousek za ní moře. A malá letištní budova. Kontrola se žádná nekoná, jen popadneme batohy a vyrážíme vstříc našemu dobrodružství. Nejdůležitější úkol dneška je koupit plynovou bombu a hořák, abychom mohli po cestě vařit. Není to tak úplně jednoduché, jak to na první pohled vypadá. Je sobota odpoledne, a přesto, že jsme

Pohled na Kangerlussuaq

Kangerlussuaq s horou Sugar Loaf, v pozadí ice cap

ve druhém největším městě Grónska (5000 obyvatel), málokterý obchod má otevřeno. Jen supermarket a benzinka, kde sice můžeme koupit bombu, ale ne hořák. Co teď? Naštěstí nám místní pomáhají zavolat majitelku obchodu s outdoorovým vybavením, která přijede s celou rodinou a výbavu na vaření nám prodá. Máme vše, procházíme Sisimiutem, který tvoří krásné barevné domečky. Jsou rozestěté po kopcích a vypadají jako z lega.

Než se za městem ponoříme do úplné divočiny v tundře, vede nás cesta skrz psí osadu, Dog City. Inuité tady mají odstavené své tažné psy přes léto. Je to pitoreskní svět boudiček a přístřešků, u kterých jsou psi na řetězech uvázaní nebo za ploty pobíhají. Jejich majitelé je sem jezdí krmit a ošetřovat. Po celém okolí se ozývá štěkot a vytí, což je taky zvuková kulisa během naší první noci za městem v divočině.

Podzimní barevná tundra

Po následujících devět dní putujeme arktickou krajinou. Člověk sem může přijet s předsudky, že je jednotvárná, chudá a nic moc v ní neroste a nežije. Skutečnost je ale úplně jiná. Tundra je porostlá travinami, jimž na mnoha místech vévodí suchopýr, všudypřítomný v podmáčené půdě permafrostu, kde se povrchová voda nemá kam vsáknout. A také po celou trasu Artic Circle Trailu doslova šlapeme po borůvkách, klikvách a brusinkách, které tu rostou v nekonečných a teď, na podzim, zlatavě zbarvených koberečích. Tyto plody jsou příjemným zpestřením jídelníčku všech trekařů. Krajina postrádá jakékoliv stromy, na druhou stranu její mnohotvárnost a bizarnost dotvářejí hory a skály lemující četná údolí s jezery a řekami, které snad nelze ani

Ice cap se topí v podvečerním slunci

Lodičky v Sisimiutu

Půvabný Sisimiut

0,028
obyvatele připadá
v Grónsku na 1 km²

Usínáme s polární září nad hlavou

spočítat. Voda v řekách a jezerech je křišťálově čistá a můžeme ji bez obav a bez jakékoli úpravy pít a taky z ní vařit. Obrovská výhoda. Nemusíme s sebou navíc nést váhu tekutin, stačí jen jít okolo jezera, sehnout se a nabrat vodu do láhve.

První dny Arctic Circle Trailu ve směru ze Sisimiutu do Kangerlussuaq jsou dost náročné, střídají se prudké výstupy a sestupy. Batohy jsou ještě s maximální zátěží. Počasí vychází fantasticky. Arktické babí léto! Přes den deset až patnáct stupňů, svítí sluníčko, jdeme „nalehko“, dvě vrstvy: košile a lehká bunda. Jakmile slunce zapadne, prudce se ochladí až pod bod mrazu. Ostrý vítr chlad ještě pocitově zvyšuje. Jasně počasí přetrvává i v noci, a tak nám noční arktická obloha nabízí úchvatné divadlo v podobě milionů zářivých hvězd a polární záře.

Mužiky a siveni

Protože jsme se rozhodli dodržovat oficiální popis trasy, putujeme každý den od chaty k chatě, což obnáší ujít denně vzdálenost zhruba 18 až 20 kilometrů. Druhý den na trailu míváme místo, kde měsíc před námi vznikl požár a vypálil několik kilometrů čtverečních tundry. Je to bizarní zážitek, procházíme po pravém břehu řeky, od jejíhož levého břehu se vine jen černá spálená země. Spálený pruh má několik kilometrů, takže nám tento „zážitek“ zpestřuje téměř půl dne.

Trail je běžně značený kamennými mužiky nahoře natřenými červenou barvou, které udávají hikerům směr. Stezka je vyšlapaná, a tedy i dobře viditelná. Nicméně pokaždé, když přebrodíme řeku, dá dost námahy a přemýšlení najít stezku zase zpátky. Těšíme se, až dojdeme k tábořišti v údolí Nerumaq, pod kterým teče divoká řeka plná ryb. Je to jediné místo na trailu, kde se dají

ryby lovit. Divoký arktický siven vytažený přímo z řeky je výborným zpestřením našeho grónského trekařského jídelníčku!

Jedním z nejpůsobivějších míst na trailu je pohádkově krásné jezero Innajuatq s tábořištěm a dvěma loveckými chatami. Jeho název v překladu znamená „Mezi skalami“ a je to skutečně tak – břehy jezera lemují skály a hornatá krajina jako vystřižená ze severské mytologie. V okolí jezera pozorujeme stádo pižmoňů, těchto přímých vývojových potomků pravěkých turů. Dopřáváme si přespaní v teple chaty. Pozdě večer se k noclehu přidává inuitský školní výlet osmi dětí a dvou učitelů! Chata je plná, a tak spí na zemi na karimatkách. Je vidět, že děti jsou zvyklé, nikdo nereptá. Ráno mi učitel povídá, že ujdou s dětmi celý trail za pět dní, což obnáší 36–40 km denně. Jaký výkon oproti nám! A to některým dětem ještě není ani deset let.

Na kánoi

Nadcházející den procházíme nejkrásnějšími scenériemi na trailu. Rozeklaná údolí, skály lemující fjordy a jezera. Naprostá divočina. Každou chvíli potkáme osamocené soby nebo malé sobí rodinky. Neustále se měnící počasí vytváří úchvatné fotografické podmínky. Kontrastní světlo, slunce osvětlující jednotlivá skaliska, na jejichž pozadí se válejí černočerné mraky a přes ně se táhne barevná duha... Trail v polovině své trasy vrcholí na náhorní

Chcete-li rybařit, máte jedinou šanci v údolí Nerumaq, kde teče divoká řeka plná ryb.

Spálená tundra

Sob s majestátním parožím

Část trailu zdoláváme v kánoi

Značení trailu

Chatka u jezera Innajuatq

plošině. Naskýtají se nám úžasné výhledy na fjordy a jezera pod námi. Jsem šťastný, usmívám se jako malé děčko. Prostě nádhera.

Ve své druhé půlce se trail „láme“ – scházíme z náhorní plošiny dlouhým údolím až k nejdelšímu jezeru na trase, Amitsorsuag. Je přes 20 km dlouhé, a pokud budeme mít štěstí, přeplujeme ho na kánoi. A skutečně se nám to daří. Na břehu nacházíme kánoi ve slušném stavu i s pádly. Nakládáme bagáž a užíváme si prvních pár kilometrů plavby ke Canoe Centru, největšímu tábořišti s největší chatou na trailu. Jsme tak nadšení, že si ani neuvědomujeme potenciální nebezpečí toho, kdybychom se „cvakli“. V ledové vodě, uprostřed hlubokého jezera, bychom

v oblečení těch několik set metrů ke břehu nedoplavali. Bylo by to pro nás fatální.

U Canoe Centra máme jako bonus možnost pozorovat kapitálního soba, kus s nádhernými parohy. Naši přítomnost ignoruje, nebojí se a klidně se pase dál pár metrů od nás. Odpočíváme, další den nás čeká plavba po jezeře k dalšímu tábořišti. Ovšem noc je jako vymalovaná a neodoláme se znovu nechat okouzlit úchvatným nebeským divadlem polární záře.

Dvacet kilometrů plavby po jezeře Amitsorsuaq nám dává následující den pořádně zabrat. Pádlujeme proti větru, je to tvrdá monotónní dřina. Každou hodinu zastavujeme na pauzu na odpočinek a na zahřátí. Vítr na ledovém jezeře nám žene zimu do tváří. Když pak po sedmi hodinách plavby zahlédneme na konci jezera tábořiště a chatku Kattiffik, přichází obrovská úleva. Dokázali jsme to. Vytahujeme kánoi na břeh, zítra si ji zase vezmou „protijdoucí“ hikeři.

Jsme dva dny od Kangerlussuaqu, a tedy od civilizace. Počasí nám teď stále přeje, sluníčko nás doprovází, i díky tomu zvládáme dojít do Kangerlussuaqu na pohodu. Utahání tedy jsme, ale euforie z dosažení cíle přebíjí několikadenní námahu. Vítězně pivko na letišti chutná báječně. Tundrou jsme prošli a je tu druhá část cesty – k ledovcům.

Blízký zánik ledovce

Naše cílové městečko Kangerlussuaq je bývalá americká základna, má asi 500 obyvatel. Leží v blízkosti ice capu – splazů velkého grónského ledovce, které se rozpínají asi čtyřicet kilometrů odsud. To je náš cíl pro následující dny. Abychom ušetřili jednu cestu pěšky, necháváme se na ice cap odvézt busem, zpátky ale trekujeme pěkně po svých.

Splazy Russellova ledovce

Jedno z míst, kde jsme v tundře tábořili

Už jen pouhý výhled na ice cap od Kangerlussuaqu je ohromující. Obrovská masa ledového pohoří svítící v dáli za skalami a okolními kopci táhnoucí se do nekonečna za obzor. Díky suchému grónskému vzduchu je tady výborná viditelnost a my se kocháme úchvatným výhledem. Na kótě 660 přelézáme morénu a za ní vstupujeme na samotný ice cap. Pocity rozporuplné, led špinavý a okolí připomíná haldy v Ostravě. To nejlepší nás ale teprve ještě čeká, protože večer kempujeme u Russellova ledovce, nejzazšího splazu ice capu. A to je jiná liga! Před námi se tyčí nádherná, desítky metrů vysoká stěna zvrásněného modrobílého ledu. Posazená do červenohnědooranžové tundry vytváří překrásný barevný kontrast v pohádkové krajině. Jsme tu sami, v závětrí, němí úžasem dýcháme arktickou atmosféru. Jsem dojatý. Je to nepopsatelně krásné. Pod ledovcem teče řeka, která z něj odvádí vodu přes městečko Kangerlussuaq do ústí fjordu a do moře. Sestupujeme až blízko k ní, musíme být ale opatrní. Co chvíli se ze stěny ledovce ozve „řach!“ a do řeky se s obrovským rachotem zřítí obrovské kvádry ledu. Smutné je, že by tato krása měla zaniknout. Russellův ledovec prý ubývá tempem několik metrů za rok a měl by se asi do deseti let rozpustit.

Sugar Loaf, poslední kemp

Blížíme se na dohled Kangerlussuaqu, kempujeme pod horou Sugar Loaf, jejíž název vystihuje její tvar a soliternost. Skutečná „cukrová homole“, nepřehlédnutelná v okolní krajině. Naším cílem je vylézt večer nahoru a užít si panoramatické výhledy na ice

cap a na druhou stranu na Kangerlussuaq a okolí. Vychází to bombasticky. Sluníčko prosvítá mezi mraky, barví krajinu do oranžova, tu ji osvětluje, tu ji kryje stín mraků. Údolím se jako stuha vine ledovcová řeka. Ice cap září do dálky. Monumentální. Nevadí nám ani silný víchř, držíme stativ rukama a sbírám jeden záběr za druhým.

Když si pak za dva dny na letišti před odletem domů třídím zážitky v hlavě, i přes fyzickou únavu z posledních dní mám tělo plné energie, kterou si z arktické přírody odnáším s sebou. ■

Brodíme řeku